

Sedlec či Chvalešovice?

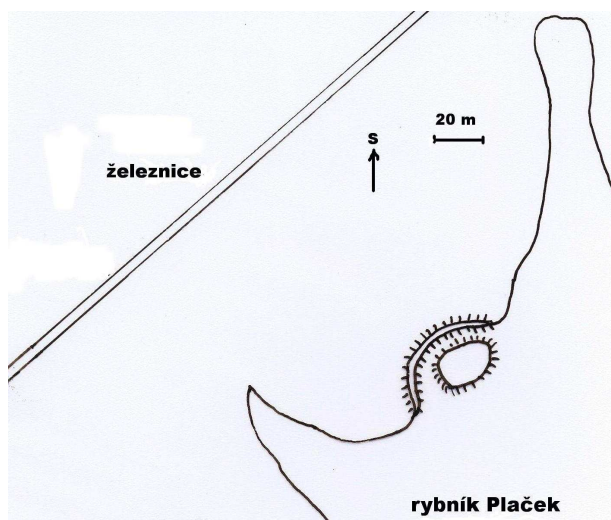
Otto Slabý

Při pátrání po tvrzišti Sedlec (okr. České Budějovice), které je uvedeno ve III. dílu Encyklopedie českých tvrzí pod značkou -JÚ-,¹⁾ jsme se pokoušeli ztotožnit zde publikovaný situační pláněk tvrziště se skutečností v terénu. Plánek však místním poměrům naprosto neodpovídá.

Z textu stati popisující tvrziště se pak dozvídáme, že oválný areál tvrziště porostlý smrkovým a borovým lesem, ze tří stran obklopený rybníčkem, je situován na ostrožně nad severozápadním okrajem rybníka Plaček, v těsné blízkosti železniční tratě, a je od pevného terénu oddělen příkopem s bažinatým dnem. Tomuto popisu skutečně odpovídá poloostrov, který od severozápadu vybíhá do jmenovaného rybníka. Tento poloostrov je sice porostlý uvedeným lesem, ale je zcela plochý bez sebemenších terénních nerovností či příkopu.

Při dalším hledání jsme asi 150 m severně od tohoto poloostrova našli při okraji rybníka ostrůvek, oddělený od břehu pravidelným obloukovitým pruhem vody šířky cca 15 m. Tento pruh, připomínající vodní příkop, je jakoby vykrojen do břehu rybníka a na samotném břehu je lemován valem až 50 cm vysokým. Ostrůvek oválného tvaru rozměrů cca 15 x 25 m je zarostlý křovím a listnatými stromy a na jeho povrchu jsme nenašli žádné výraznější relikty.

Při následném hledání v literatuře jsme zjistili, že tuto lokalitu právě popsal Daniel Kovář v knize Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka.²⁾ Autor ji popisuje pod heslem Chvalešovice, přičemž toto tvrziště pokládá za možné místo starší chvalešovické tvrze, která předcházela dodnes stojící tvrzi renesanční ve vsi. Tato interpretace je velmi pravděpodobná už z geografických důvodů, neboť naše tvrziště v katastru Chvalešovic je vzdáleno přes 2 km od vsi Sedlec

Situace tvrziště v rybníku Plaček.

Tvrziště v rybníku Plaček na leteckém snímku.

Příkop tvrziště v rybníku Plaček (foto O. Slabý 9. 1. 2011).

Tvrziště v rybníku Plaček od jihu (foto O. Slabý 27. 2. 2011).

u Temelína a jen několik stovek metrů od vsi Chvalešovice.

Jinak se toho o tvrzišti zvaném Sedlec poblíž vsi Chvalešovice ve starší literatuře mnoho nedopátráme. Situaci komplikuje fakt, že stejnojmenných panských sídel je na Českobudějovicku či Tábořsku více, a tak u některých zpráv není jistota, ke kterému z nich patří. Nedaleko odtud poblíž Netolic se nachází ves Sedlec s tvrzištěm a stejně tak u Sezimova Ústí je tvrziště stejného jména.

Plánek tvrziště uvedený v Encyklopedii českých tvrzí byl převzat z článku Václava Humla Sídla nižší šlechty na Vltavotýnsku.³⁾ Autor v pojednání mimo jiné uvedl, že tvrziště se vyznačuje strmými svahy, jeho východní stranu chránil obloukovitý val a že lokalitu objevil v roce 1987 J. Čížek, který provedl její kresebnou dokumentaci. Plánek však neodpovídá místní situaci a text patrně odkazuje na nesprávné místo.

Poznámky: 1) Kolektiv: Encyklopedie českých tvrzí III. Praha 2005, s. 672. 2) Kovář, D.: Tvrze, hrady a zámky Českobudějovicka. České Budějovice 2011, s. 162. 3) Huml, V.: Sídla nižší šlechty na Vltavotýnsku. In: Historická geografie 28. Praha 1995, s. 93.

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

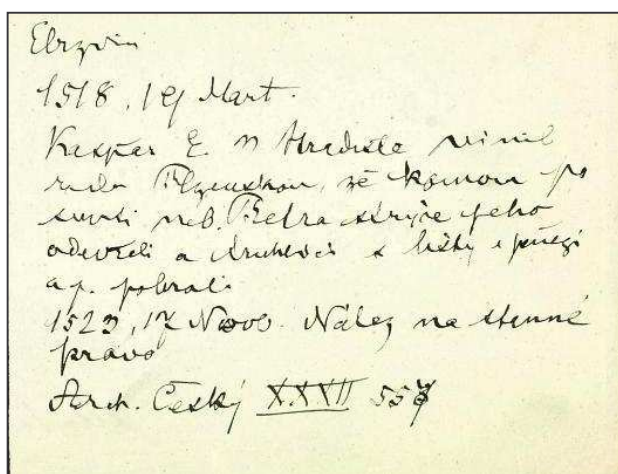
Digitalizace rodopisné a místopisné kartotéky

Augusta Sedláčka

Radka Lomičková

August Sedláček zemřel před více jak osmdesáti lety, jeho dílo však žije i nadále. Podle poslední vůle byla jeho pozůstalost z větší části uložena v Praze v Československém státním historickém ústavu, dnes Historickém ústavu Akademie věd ČR. A právě zde opatrovaná rodopisná a místopisná kartotéka „jde s dobou“ a v těchto dnech je převáděna do digitální podoby. Pro konkrétní představu o množství – jedná se o šest kartotéčných skříní, v nichž se ve 308 zásuvkách nachází zhruba 450 000 lístků. To znamená 450 tisíc osobních nebo místních údajů řazených podle jednotlivých rodů nebo lokalit a v jejich rámci pak chronologicky.

V roce 2012 získal Historický ústav grantovou podporu Ministerstva kultury ČR v rámci programu Národní kulturní identity (NAKI) pro projekt „Vývoj digitálních technologií ke zpřístupnění prosopografických a topografických kartoték badatelů minulosti se zvláštním zřetelem k fondu Augusta Sedláčka“. Pod vedením Evy

Ukázka zápisu na Sedláčkově kartičce.

Doležalové a Roberta Šimůnka byla zahájena postupná digitalizace a zpřístupňování obou kartoték Augusta Sedláčka. Nejpozději v roce 2015, kdy projekt skončí, budou moci zájemci listovat jednotlivými kartotéčnými záznamy z pohodlí vlastní pracovny, stačit jim bude počítač s internetovým připojením. Jaké budou mít možnosti?

V první řadě to je možnost vyhledávání, kterou samotná kartotéka umožňuje jen z části. Pokud totiž např. jméno hledané osoby není zahrnuto v lístcích věnovaných jejímu rodu, tak jen těžko na něj lze narazit mezi ostatními lístky. Takto bude mít badatel možnost projít všechny lístky, na kterých je dotyčná osoba zmíněna. A to v jakékoliv souvislosti: jako kupující, jako strana sporu, jako partner atd. Vyhledávat bude možné takřka cokoliv. Jména, lokality, osoby v rámci vybraného časového úseku, všechny narozené, seždané či zemřelé ve zvoleném období, majetkové transakce, spory a jiné delikty, zkrátka prohledávání napříč kartotékou se meze nekladou.

Druhá a možná důležitější pomůcka než vyhledávání, bude pohodlný přístup do kartotéky, ve které A. Sedláček zaznamenával i zdroje přepsaných údajů. Tedy informace, které ve většině jeho publikací nemohly být pro rozsáhlou zveřejněny. To má jen jediné omezení. Ne všechny kartotéční lístky odkazují na prameny nebo literaturu. Pomocníkem Sedláčkovi při třídění a zapisování poznatků z jeho badatelských cest byly desítky sešitů, kam si přepisoval údaje z jednotlivých archivů a knihoven. Ty se staly podkladem pro vznik kartotéky. Řada odkazů z lístků směřuje na ně a nikoliv na primární zdroj. Sešity do digitalizace zahrnuté nebyly, některé navíc podlely ztrátě. Přesto je zveřejnění jakékoliv pra-

menné základny cenným pomocníkem pro všechny, kdo s dílem Sedláčkovým přicházejí do kontaktu.

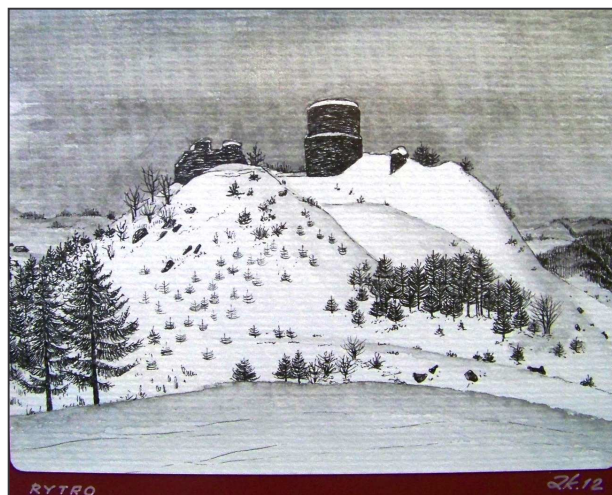
Aby byla pro budoucího badatele práce opravdu příjemná, vytváří Historický ústav spolu s firmou Aip Beroun softwar šitý přímo na míru této databázi a všem jejím specifikům. Základem je volně dostupný systém pro tvorbu digitálních knihoven – Invenio, který je dále upravován. Každý lístek má svůj vlastní záznam, do něhož je přepsáno co nejvíce důležitých informací z lístku. To znamená všechna jména, místní názvy, data, o co se jedná (např. narození, sňatek, prodej, ...), citace a v neposlední řadě též jazyk, v jakém je kartičkový zápis (a tedy i originál). Ke každému zápisu je připojena naskenovaná kartička, takže badatel nebude ochuzen o rukopis Sedláčkův či jeho spolupracovníků, případně si bude moci pročíst další doplňující údaje, které nebyly do databáze přepsány. Cílem digitalizace a zpřístupnění kartotéky totiž není doslovný přepis lístků v plné podobě, ale vytvoření záznamu se stěžejními informacemi, které umožní vyhledávání tak, aby žádný lístek nebyl ve virtuálním prostředí „ztracen“. Např. se z přepisu nelze dozvědět, o čem vedli dotyční spor, ale víme, že ten a ten vedl toho a toho dne a roku spor. Jaký, je-li to na kartičce, se dozvíme pohledem na ni.

K výročí 170 let od Sedláčkova narození nezbývá než přát, aby digitalizace kartotéky proběhla podle představ iniciátorů a přinesla užitek všem badatelům a dalším zájemcům.

Výstava v Polsku

Milan Dinstbir

Od 6. dubna 2013 měl člen zlínské pobočky KASu Milan Zikmund výstavu kreseb hradů v polském městě Jarocin. Autor se historií a zejména poznáváním panských sídel amatérsky věnuje více než 40 let. Za tu dobu navštívil přes tisíc těchto objektů. Touha zaznamenat neopakovatelné kouzlo a patinu historických budov ho přivedla k vytvoření mnoha náčrtů, z nichž postupně vykrystalizovala osobitá kresba s velkým citem pro detail. Vystavovat začal na popud svých přátel, mimo jiné archeologa J. Kohoutka, nejdříve na hradě v Malenovicích, v Povážské galerii v Žilině, na přerovském zámku, hradě Buchlově, v Otrokovicích, Zlíně atd. Od roku 1999

spolupracoval s fotografem a cestovatelem A. Hoferkem; z této spolupráce vznikla kniha s názvem Hradní zříceniny na Slovensku, kterou M. Zikmund částečně ilustroval. Jeho práce představují průřez tvorbou z let, kdy se svými kamarády uskutečnil několik výprav do Polska, Alsaska, jižní Francie, především ale po naší vlasti. Tyto cesty jej inspirovaly k dalšímu dílu (drobné kresby, péřky, akvarely). Autor stál při zrodu zlínské KAS. Výstava v polském Jarocinu skončila 30. dubna.

Už jste četli...?

Památky středních Čech 26, 2/2012. Časopis Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště středních

Čech v Praze (výměna za Hlásku). Formát A4, 52 str., cena 60 Kč, distribuce: tel. 274008285, e-mail: martinkova@stc.npu.cz. Z obsahu: J. Žižka: Ze stavebně historických průzkumů archivu NPÚ ÚOP středních Čech v Praze (otištěn SHP státního zámku Hořovice O. Novosadové – M. Horyny z r. 1974 i s půdorysy a analýzou), s. 41-54; J. Žižka: Několik poznámek k podobě „Nového“ zámku v Hořovicích (staré plány, foto), s. 55-64.

J. Anderle: **Tvrze Kozelského polesí**. Edice Zapomenuté hrady, tvrze a místa č. 11, 2. doplněné a rozšířené vydání. Publikace pojednává o zaniklých tvrzích (tvrzištích) Javor, Kamýk Mydlná a Neslívky a je doplněna o informace o naučné stezce F. X. France. Formát A5, 24 stran.

V uvedené edici pod č. 44 nově vychází od autorů M. Cikána a P. Rožmberského: **Štědrý hrádek**. Publikace rozebírá nejen zříceniny Štědrého hrádku nedaleko Žlutic, ale informuje i o tvrzišti a zámku ve Štědré a o dvoře Nový dvůr. Formát A4, 44 stran, barevné přílohy. Za cenu nižší než krabička cigaret (+ poštovné a balné) je možné obě brožury objednat na adrese vydavatelství: Ing. Petr Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň, e-mail pmikota@post.cz.

Dějiny staveb 2012. Sborník příspěvků z konference Dějiny staveb. Plzeň 2013. A4, 270 stran, cena 200 Kč (+ balné a poštovné). Z obsahu: D. Novotná: Stavby, které nezanechávají stopy (skleníky, fíkovny apod. v zámeckých zahradách), s. 5-9. V. Hájek: Zřícenina na Babě – pozůstatky barokního letohrádku?, s. 10-14. D. Linhartová: Zhodnocení historizujících etap přestavby zámku Žinkovy, s. 33-42. D. Tuma: Lovecké panské sídlo Otěšín-Sedlečko u Nalžovských Hor, s. 55-63. Z. Gersdorfová: „Distributa super labore castri...“ K interpretaci novohradských purkrabských účtů Jana Zúbka ze Samosol, s. 113-117. E. Pulkrabová: Vodní tvrz v Jeseníku a farní kostel ve Zlatých Horách – přínos průzkumů krovových konstrukcí pro osvětlení stavebního vývoje historických objektů, s. 136-146. E. Volfová: Císařský dvůr v Unhošti, s. 157-166. R. Bláha – J. Slavík: Jihozápadní část středověkého opevnění Hradce Králové, s. 183-194. R. Vrla – T. Kyncl: Nové poznatky ke stavebnímu vývoji hradu Brníčko, s. 211-214. J. Štětina: Nová zjištění z tvrze v Kurovicích, s. 221-240. A. Aubrechtová – J. Anderle – Z. Procházka: Poznámky k vývoji žinkovských hradů, s. 253-260. Sborník možno objednat na adrese výše uvedeného vydavatelství. *Redakce*

Z hradů, zámků a tvrzí

Svojkov (okr. Č. Lípa): Skalní suk, na němž stával hrad, se donedávna nalézal na soukromém pozemku a byl přístupný pouze „načerno“. Majitelé se ale změnili a dnes se okolí skály parkově upravuje, zámek byl zbaven náletových dřevin, vznikla pod ním naučná cedule, na které je popis hradu a zaniklého zámku.

Valečov (okr. M. Boleslav): Na hradě je nově otevřen sklep, který byl vykopán ze sutin. Nalézá se zde výstavka středověkých kachlů, které se našly náhodně v loňském roce a několik dalších předmětů, které připomínají husitské hejtmany Bartoše a Bernarta z Valečova. *P. Záhořík*

V sobotu 4. května se konal jarní úklid hradu **Kynžvartu** (okr. Cheb). Akci uspořádaly Terra incognita o. s. a Hartenberg o. s. ve spolupráci s NPÚ v Lokti a Lesy ČR. *F. Prekop*

O neutěšeném stavu starého zámku v **Hracholuskách** (okr. Plzeň-sever) a jeho malovaných stropích bylo referováno ve 4. čísle Hlásky 2012. Při návštěvě Hracholusek na jaře 2013 bylo zjištěno, že se zámek je již zbourán. Ještě předtím se část malovaného stropu podařilo zachránit. *P. Mikota*

Také na hradě **Bubnu** (okr. Plzeň-sever) došlo k havárii. 10. dubna se zde zřítla bašta. Oprava bašty a parkánové zdi probíhala v letech 1992-1999 pod dozorem okresního muzea. I přes vydaná odborná stanoviska byla provedena neodborně za pomoci cementu a bílého písku, bez průduchů, čímž se z bašty stal vodní rezervoár. V letech 2008-2010 došlo k opětovnému uvolnění zdiva (zpevněno bylo litým betonem) a letos se bašta zřítla. Suť a betonové desky zcela zavalily přístup od řeky. Podle informace správce hradu M. Holého. *Redakce*

Zprávy z klubu Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: mailto:rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky: <http://www.klubaugustasedlacka.cz/>.

Zpráva o hospodaření v r. 2012: Zůstatek: 74 489,02 Kč. Příjmy: 187 570,33 Kč (dotace na sborník Dějiny staveb: 40 000 město Plzeň, 35 000 Plz. kraj, na Hlásku: 14 000 Grant na podporu kult. prog. m. Plzně, 8000 Nadace 700 let m. Plzně, na stezku F. X. France: 60 000 od Plz. kraje, 15 000 od ing. Mikoty, předplatné Hlásky 11 760, desátek 3800, úroky 10,33) Výdaje: 182 681 Kč (75 000 sborník Dějiny staveb, 75 000 stezka, 31 285 Hlásky, vedení účtu a poštovné 396, odměna pokladní 1000). Zůstatek: 79 378,35 Kč. *K. Brzobohatá*

Rada spustila nové internetové stránky **Klubu Augusta Sedláčka**. Jsou přístupné na www.klub-augusta-sedlacka.cz (všechny starší varianty jsou neplatné). Stránky by měly být stále živé a aktuální a rozšiřované o zajímavosti ze světa hradů. Případné náměty mohou všichni zaslat na novou e-mailovou adresu: klub_augusta_sedlacka@centrum.cz. Na stránkách najdete například všechny dosud vyšlé Hlásky (do roku 2012).

Na červnové schůzi Rady byli potvrzeni ve funkcích předseda Ing. Jan Anderle, jednatel Petr Rožmberský a pokladníkem byl zvolen Ivan Štrunc. Kontrolorem účtů zůstává Jiří Světlík. Byly určeny osoby s pravomocí jednat jménem KASu o dotacích. Uspořádá se konference Dějiny staveb 2014 a vydá se sborník z konference Dějiny staveb 2013. Jeho rozsah bude limitován získanými dotačními prostředky. Poplatky členů klubu Radě (tzv. „desátek“) zůstane na stejné výši, tj. 10 Kč ročně. Z důvodu neobdržení požadované výše dotace se **zvýší předplatné Hlásky** ze 40 Kč na 80 Kč. Jednatel byl pověřen sepsáním smlouvy s M. Novobilským o aktualizování nových internetových stránek KASu. Návrh na zrušení nevyužívané knihovny KASu a jejího rozprodání v dražbě byl (i na základě vyjádření mimoplzeňských poboček) zamítnut.

Redakce děkuje všem, kteří přispěli do Hlásky a **potřebuje další příspěvky**. Autoři budou mít příští ročník Hlásky zdarma. Dodatek k článku z minulého čísla Hlásky o výstavě týkající se hradu **Vízburka**: výstava je prodloužena **do 31. října 2013**. Viz <http://www.muzeumtrutnov.cz>.

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky pobočky: <http://kasplzen.sweb.cz/>.

Jarní autovycházku na Tábořsko a Benešovsko provázal chladný vítr. Z Plzně vyrazily čtyři automobily s 13 lidmi a dvěma psy. Program byl trochu pozměněn a jako první lokalitu jsme navštívili hrad Borotín. Zřícenina je poměrně dobře zakonzervovaná, patný je otisk roubené komory. V předpolí se nacházející hospodářský dvůr se hroutí, avšak zdá se, že bude zachráněn – jeho část se opravuje a má už novou fasádu. Následovala tvrz Dub, která je součástí hospodářského dvora. Nízká přízemní stavba s opěráky nese ještě na fasádě zbytky sgrafit. Je v soukromých rukou a nakonec jsme byli z její blízkosti vykázáni. Podobně se nám vedlo v Polánce. Zdejší tzv. mladší tvrz je poměrně dlouhý objekt, jehož jedna část (s arkádovými oblouky) je ve zříceninách zarostlých křovin, zatímco druhá část (s opěráky) má nově nastavené patro a novou střechu. Situace jsme nemohli obhlédnout z nádvoří, neboť jsme byli vyhnáni majitelem se psem. Následovala Mladá Vožice, kde nás očekával dlouholetý člen plzeňské pobočky z Benešova, pan Kavka, který se stal na další cestě naším průvodcem. V Mladé Vožici jsme navštívili zdejší hradní návrší s novodobou kaplí a vodárnou; tyto stavby téměř zcela zlikvidovaly pozůstatky hradu. Dále jsme obhlédli místní zámek a v restauraci U zvonice poobědvali, vzpomenuše 170 výročí narození zdejšího rodáka, patrona KASu Augusta Sedláčka. Pak následoval hrad, který August navštívil poprvé – Šelmbek. Pan Kavka sehnal klíče od věže, odkud byl daleký výhled. Prolezli jsme šelmberským spolkem udržovanou zříceninu křížem krážem, i se sklepeními. Zaujaly stopy po vložené roubené komoře v pozdně gotické či renesanční zdi nového paláce i s velkými, ovšem pyramidálně rozloženými okny. Přesunuli jsme se k vodní tvrzi Kříženec, u níž byl roku 1992 vztyčen její „pomník“. Tvrziště je ostrovem v rybníku a je možné se na něj dostat v místě, kde je vodní plocha zanesena. Jsou zde ještě terénní náznaky zaniklých staveb. Poté jsme z okresu Tábor přešli do okresu Benešov, a to do Načeradce s románskogotickým kostelem a mohutnou starou zvonící, zřejmě původně baštou opevnění kostela. Potom jsme lezli na Bláník – našťáště nikoli na jeho vrchol, ale na Veřejovou skálu. Zde byl poměrně nedávno na stránkách Hlázky popsán neznámý hrad. Jeho zbytky – příkopy a valy – jsou dobře patrné, nalezen byl i středověký střep. V Louňovicích pod Bláníkem jsme užíli jedinou pozůstalou zeď někdejšího kláštera a ve zdejším zámku jsme byli pozváni na prohlídku několika místností s nálezy z vykopávek v areálu zaniklého kláštera. Po této „archeologické“ tečce byla autovycházka ukončena a účastníci se vydali po vlastních osách k domovům. Za přípravu vycházky děkujeme Ottovi Slabému a za výklad panu Františku Kavkovi.

Na jarní schůzi pobočky byli přijati tři noví členové a vyloučeno 7 neplatičů. Přítomní byli upozorněni na fakt, že příští rok uplyne 30 let od založení Klubu Augusta Sedláčka s tím, aby na podzimní schůzi navrhli konkrétní akce k tomuto výročí. Bylo také upozorněno na budoucí zvýšení příspěvků kvůli nedostatečné dotaci. Návrh, aby přednášející na schůzkách za přípravu přednášky dostávali 100 Kč (seženou si notbuk), byl přijat. V diskuzi bylo probráno téma klubové knihovny. Knihovna je v podstatě nefunkční. Vykrytalizoval návrh, aby byl vytvořen soupis publikací (knihovník V. Knoll ve spolupráci se Z. Gersdorfovou) a ty mezi členstvem vydraženy. Výtěžek by šel na vrub Rady. Zjistilo se však, že knihovna je v kompetenci Rady (viz tam).

Slavnostního otevření zrekonstruované a rozšířené naučné stezky F. X. France v Kozelském polesí se účastnilo okolo 50 lidí. K této příležitosti bylo připraveno druhé rozšířené vydání brožury Tvrze Kozelského polesí, které na místě distribuoval nakladatel P. Mikota a podepisoval autor J. Anderle. Odborný výklad podávali M. Novobilský a J. Anderle, závěr akce proběhl v hospodě v Kornaticích u marinovaných kolen. Naučnou stezku zřídil v roce 1995 Klub Augusta Sedláčka spolu s tehdejšími Okresními úřady Plzeň-jih. Nyní byla trasa stezky ve spolupráci s KČT podstatně rozšířena a původní uzavřený okruh s výchozím a konečným bodem pod hradem Lopatou byl změněn na trasu s cílem v Kornaticích. Veškeré obsahové náplně informačních tabulí byly aktualizovány a nově graficky zpracovány (ke shlédnutí na stránkách KASu – www.Klub-Augusta-Sedlacka.cz). Dotaci na obnovu stezky poskytl Plzeňský kraj (práce provedli především P. Mikota

a M. Novobilský), plzeňská správa Lesů ČR vybudovala nové lávky a odpočívky. Trasa stezky prochází oblastí, kterou můžeme považovat za výjimečně dochovanou ukázkou středověké krajiny.

V sobotu 14. září se koná tradiční poznávací **zájezd**. Sraz jako obvykle **v 8. hod.** pod Hamburkem. Trasa povede na severní Plzeňsko, v plánu je tvrz/zámek Nekmř, hrady Vrtba a Bělá, zámek Manětín, hrádek Brdo, kostel Víška, Záhořice s hradíštěm Vladař, hrady Rabštejn a Sychrov, zřícenina zámku Nový Dvůr a barokní dvory Kalc a Velká Černá Hať. Cena by se při plně obsazeném autobusu měla pohybovat kolem 140 Kč. Nebude-li zájezd **týden předem dostatečně obsazen, bude zrušen** a další obdobné akce se nebudou pro nezájem členů pořádat.

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice, e-mail: julovec@mvr.cz.

Zpráva o činnosti v r. 2012: Pražská pobočka KASu prošla uplynulým rokem 2012 v obvyklém zaběhnutém rytmu. Pravidelné schůzky aktivnějších členů se konaly vždy třetí středu v měsíci v budově Národního archivu na Hradčanech, s výjimkou prázdninového údobí. Po krátkém úvodu věnovaném většinou klubovým zájezdům následovaly přednášky s hradní nebo historicky, příp. architektonicky zajímavou tematikou. Přednášky loňského roku nabídly celkem 10 témat. V lednu nám Petr Nožička představil zajímavé letecké snímky hradní architektury z povodí Dyje, v únoru nás Martin Holý jako pozvánku na květnový zájezd zezevrubně seznámil s hradem Albrechtsburgem v Míšni a pevností Königsteinem a v březnu nás pánové Petr Nosek a Petr Šafránek seznámili s maďarskými hrady, které shlédli v rámci zájezdu našich zlínských kolegů. Dubnovou přednášku věnoval Jiří Varhaňák pražským tématům – zajímavému, málo známému kostelu sv. Vavřínce na Malé Straně a téměř neznámému prostoru nad Vladislavským sálem Pražského hradu. V květnu dvojice Šafránek – Nosek pokračovala ve svém pojednání o hradech švýcarského kantonu Graubünden a v červnu nás Martin Holý seznámil s první částí zezevrubněného pojednání o hradní produkci vínem proslulé oblasti na řece Mosele. V září pak svůj výklad doplnil druhou částí tohoto tématu a v říjnu nás Pavel Komárek provedl kostely na Chrudimsku a hradem v Kadani. Listopadovou přednášku věnoval Tomáš Tomíček svému důkladnému průzkumu hradu Veliš u Jičína a v prosinci nás duo Nosek-Šafránek obeznámilo s německými hrady vrchoviny Odenwald v jižní Hesensku. Květnový autobusový výlet konaný ve dnech 5. – 8. 5. 2012 nás tentokrát zavedl do severních Čech a sousedních oblastí Lužice a Saska. Nocleh byl zajištěn v chatkách autocampu Česká brána ve Staré Olešce nedaleko České Kamenice. První den si účastníci prohlédli zříceninu hradu Ostrý (Šarfenštejn) a poté absolvovali prohlídku obou zámků v Benešově nad Ploučnicí. Závěr dne, který byl věnován prohlídkám zbytků hradů Schönbuch (Krásný Buk) s obrovským zemním opevněním, Brtnického a Vlčího hrádku v Českém Švýcarsku, byl zpestřen bytelnou bouřkou s ledovými kroupami, kterou však odvážní pochodníci zdárně v tamní lesnaté a skalnaté pustině přečkali v historickém refugiu tzv. Velkého pruského tábora. Program druhého dne zahájil záhadný objekt tzv. Kyjovského hrádku v údolí stejnojmenného potoka a další cíle už byly německé – zříceniny kdysi významného hradu Kirschau, po nichž následovala prohlídka cenného historického centra Budyšina (Bautzen) s jeho bývalým hradním areálem Ortenburgem, významným domem sv. Petra, dalšími kostely a zachovalým opevněním s branami a věžemi včetně známé tzv. Wasserturm s vodárenským muzeem. Následoval nedaleký románský kostel s westwerkem v obci Göda a na závěr dne zezevrubně prohlídka částečně zachovalého hradu a pevnosti Stolpen se zajímavým muzeem. Třetí den byl zasvěcen německým hradům Saského Švýcarska – zbytkům hradu Winterstein na impozantní, širokému okolí dominující skále a zbytkům hradu Arnstein (též Ottendorfer Raubschloss) nad romantickým údolím říčky Křinice (Kirnitsch). Následovala prohlídka původně českého královského pohraničního hradu, nakonec rozsáhlé hlavní saské státní pevnosti Königstein v majestátní poloze nad údolím Labe s jejími budovami, opevně-

ními a expozicemi. Program dne uzavřela neméně dominantní protilehlá hora Lilienstein se zbytky hradu, krásným výhledem a po náročném výstupu všem milou restaurací. Závěrečný den otevřela návštěva s českou středověkou historií mnohočetné spoje- ného Donína (Dohna) s bývalým hradním areálem a pozdně gotic- kým kostelem. Následovala zřícenina hradu Tharandt, mj. vdov- ského sídla a úmrtního místa Zdeňky, dcery Jiřího z Poděbrad, manželky saského kurfiřta Albrechta III., zakladatele později královské saské dynastie Wettinů. Závěr zdařilého zájezdu byl věnován Míšni s prohlídkou jedinečné palácové architektury hradu Albrechtsburg s přilehlou katedrálou a historickému centru města s kostelem Frauenkirche a honosnými měšťanskými domy. Pod- zimní výlet konaný v obvyklém termínu 28. – 30. září 2012 navá- zal na loňské putování po západních Čechách. Ubytování bylo tentokrát zajištěno v campingu Melchiorova Hut' u Úněšova. Díky krásnému počasí absolvovali účastníci téměř úplný předem navr- žený program. První den navštívili zříceniny hradu Buben, zbytky Sviňomazského hrádku, pozůstatky hradu Třebel a zříceniny známých hradů Volfštejna, Krasíkova a Gutštejna. Další den ráno shlédli zbytky hrádku Falštejn nad údolím Úterského potoka. Smutnou návštěvu dnes již nepřístupného zámku a hradu v Bez- družicích jim prudce oživila zpráva o atentátu kulíčovkou na prezidenta Klause. Poté si prošli půvabné historické město Úterý a pospíchali na prohlídku areálu kláštera v Teplé s konventem, bazilikou a proslulou knihovnou. Odpolední program zahrnul průzkum dnes vlastně již jen zřícenin zámku v Toužimi. Následo- valy Žlutice se zbytkem zámku a impozantního opevnění bývalého hradu Mazanec, jakož i prohlídkou města. Zdatnější účastníci stihli vystoupit i na hrad Nevdek. Navazovala prohlídka rozsáhlých zbytků hrádku Štědrá a závěr dne obstarala obhlídka velmi zájma- vého, bezmála opuštěného románského kostela v zanikající sudet- ské vsi Krašově. Poslední den shlédli účastníci zříceniny hradu Preitenstein i nedaleké stavebněhistorickými konferencemi proslu- lý zámek Nečtiny s blízkou mendsdorfskou hrobkou. Zážitkem byla následující prohlídka tvrze ve Vlkosově s nesmírně milým a vřelým majitelem p. Škaldou. Poté vystoupali shlédnout nepatrné zbytky jednoho z hradů objevených zakladatelem našeho klubu Josefem Milerem na Nečtinském Špičáku, kde mu věnovali tichou vzpomínku. Následovala prohlídka barokního zámku v Manětíně s parkem, a po shlédnutí zbytků hrádku Brdo zavítali do Rabštejna nad Střelou, kde si prohlédli zříceniny předsunutého opevnění tzv. Sychrova, obhlédli zámek s klášterem a kostelem i celé půvabné miniaturní městečko. Celou expedici uzavřela prohlídka krásného románského kostela v Potvorově. Autobusy byly tradičně naplněny spokojenými účastníky. Obvyklý mimo- řádně veliký dík za dokonalou přípravu zájezdů opět patří Martinu Holému. Členská základna čítá k 31. 3. 2013 celkem 64 osob.

Zpráva o hospodaření v r. 2012: Zůstatek: 13 638 Kč. Pří- jmy: 152 960 Kč. Výdaje: 150 895 Kč. Zůstatek: 15 703 Kč.

P. Valenta

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec, E-mail: kocmani.hu@seznam.cz, franti- sek.kocman@mesto-humpolec.cz, tel: 777347511. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz>.

Zpráva o činnosti v roce 2012: Členové pobočky se scházeli v průběhu roku při jednáních společnosti Castrum o.p.s. a dále při pořádání jednotlivých kulturních a dobrovolnických aktivit na hradě Orlík. Členové pobočky spolu s dalšími dobrovolníky zajiš- ťovali drobnou údržbu a přípravu jednotlivých aktivit pro veřejnost na hradě Orlík. V rámci přípravy na otevření objektu čp. 338 na

Zichpili v Humpolci jednotliví členové a dobrovolníci prováděli svépomocné práce na úpravách podlah interiéru a instalaci histo- rické expozice, též i dohledávání a shromažďování artefaktů pro tuto expozici. Nápravníkovo stavení ukazuje přichozím podobu drobného domku chudších obyvatel a řemeslníků kolem roku 1900. Do expozice exponáty darovali mnozí rodáci i osoby z širšího okolí Humpolecka i Ledčska. Slavnostní zpřístupnění „Skanzenu Zichpil“ – čp. 338 (tzv. Nápravníkovo stavení – podle posledního rodu který objekt obýval) s přilehlým Tolerančním kostelem proběhlo dne 7. 7. Správu objektu zajišťuje společnost Castrum o.p.s., již je KAS, pobočka Humpolec zakladatelem. Slav- nostního zpřístupnění se účastnilo cca 300 návštěvníků. Skanzen byl otevřen po celé prázdniny každý den mimo pondělí a v září a říjnu o víkendech. Skanzen navštívilo cca 750 návštěvníků. Pod vedením T. Durdíka a Mgr. Dragouna se dále jednotliví členové a další dobro- volníci účastnili v průběhu roku archeologického výzkumu a úprav terénu po výzkumu na hradě Orlík. Dlouholetá plodná spolupráce byla nečekaně ukončena předčasným úmrtím pana profesora. Při jednání pobočky a zástupců Castrum o.p.s. dne 5. 2. byl zvolen nový ředitel společnosti Castrum o.p.s. pan Pavel Koubek, s platností od 1. 3., za odstupujícího Františka Kocmana. Pan Koubek je tak současně druhým placeným kastelánem hradu. Podařilo se tak současně rozší- řit škálu nabízených služeb a návštěvníckou dobu na hradě Orlík. Provoz na hradě Orlíku byl pro veřejnost zahájen 31. března a ukon- čen 28. října. Oproti minulým letům byla návštěvní doba rozšířena o dva pracovní dny (čtvrtek, pátek) v měsících květen, červen a září. V průběhu této doby hrad navštívilo cca 9500 osob. Výroční členská schůze pobočky se konala dne 30. 11.. Pro rok 2013 byla potvrzena funkce ředitele a kastelána pana Pavla Koubka. Z důvodu změn obsazení pracovníků Lesů ČR a zájmu o odkup zříceniny hradu Chřenovice soukromým zájemcem se nepodařilo dále postoupit v jednání o zahájení oprav hradní zříceniny. Do knihovničky byla pobočce věnován další díl sborníku Dějiny staveb, za což kolegům z Plzně touto cestou děkujeme.

Zpráva o hospodaření v r. 2012: Zůstatek: 300 Kč. Příjmy: 800 Kč (čl. příspěvky 600, na Hlásku 200). Výdaje: 344 Kč (desá- tek 120, předplatné Hlásky 200, poštovné 22). Zůstatek: 756 Kč.

F. Kocman

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno- Lišeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz; Mgr. Josef Jan Kovář, Renneská třída 416/39, 639 00 Brno-Štýřice.

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí, e-mail: slavik@josefov.npu.cz, jaroslav_cerny@centrum.cz.

Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS pobočka Zlín, MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín. Tel. 737177346. E-mail: jihoz@post.cz. Inter- netové stránky pobočky: <http://www.kaszlin.estranky.cz/>.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 6. 2013 (vyjde v první červencové dekádě 2013)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. červencové dekádě 2013.

Šéfredaktor Petr Rožmberský (rozmb@kar.zcu.cz), technický redaktor ing. Petr Mikota (pmikota@post.cz), redaktor pro internet Milan Novobilský (klub_augusta_sedlacka@centrum.cz).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 2, 301 56 Plzeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Grantu na podporu kulturních programů města Plzně a Nadace 700 let města Plzně.

Registrováno pod značkou OK Ump 23/1991. 360 výtisků.